

Kuvaus

Henkilön syväkuvaus ja pintakuvaus

Ihminen lukee saadakseen tietää lisää elämästä, muista ihmisistä ja itsestään. Sen vuoksi juuri henkilökuvaus on oleellinen osa kerrontaa: henkilöiden on oltava uskottavia, kokonaisia persoonallisuuksia, joihin lukija voi samastua ja joiden toimintaa hän voi ymmärtää. Miten sitten saada tekstin henkilöt eläviksi ja todentuntuiseksi?

Hyvän, loogisen henkilökuvan pohjalla on aina oikeita ihmisiä ja heistä tehtyjä havaintoja. Kirjallisuuden hahmoissa yhdistyvät fakta ja fiktio: kirjoittaja täydentää kokemuksiaan elävän elämän ihmisistä mielikuvituksellaan. Henkilökuvan tulee syventyä tekstin alun esittelyn jälkeen, mutta se ei saa totaalisesti muuttua, vaan sen on oltava hahmolleen uskollinen. Lopullisesti henkilökuva muodostuu vasta lukijan ajatuksissa hänen yhdistäessään omaa elämäkokemustaan tekstin kirjoittajan antamiin vihjeisiin tekstin henkilöistä. Lukijan mielikuvitukselle onkin syytä jättää tilaa.

Helpoin tapa kuvata henkilöitä on kertoa heidän ulkoisesta olemuksestaan: ulkonäöstä, koosta, sukupuolesta, fyysisistä ominaispiirteistä, vaateuksesta, esineistöstä, puhetyylistä, käyttäytymisestä ja toiminnasta. Tällaista tapaa luonnehtia henkilöä kutsutaan pintakuvaksi.

Henkilön sisäinen kuvaus taas paljastaa hänen ajatuksensa, tunteensa, piilotajunnan, unet, unelmat, mielipiteet ja muistot. Tällaista henkilön syväkuva täydentävät repliikit, monologi ja ympäristönkuvaus. Kertojan suhtautuminen kuvauksen kohteeseen vaikuttaa myös siihen kuvaan, joka henkilöstä lukijalle välittyy.

Hyvässä henkilökuvauksessa yhdistyvät pinta- ja syväkuva. Henkilöhahmojen tulisi olla muista erottuvia, kokonaisia ja kiinnostavia persoonallisuuksia. Kiinnostavia ihmisestä tekee heidän toimintansa, pyrkimyksensä, käyttäytymisensä ja puheensa.

Monet kirjoittajat sortuvat tyypiteltyyn henkilökuvaan. Poliisi on aina äreä ja vähän tyhmä, mummo on kiltti, vanha ja kutoo sukkaa, baarin tarjoilija on vaaleahiuksinen ja vähän yksinkertainen kikattaja, äiti on lempeä ja uhrautuvainen. Tyypittely soveltuu hyvin vain harvoihin tekstityyppeihin, esimerkiksi pakinaan tai vaikkapa satuun.